

- [Család](#)
- [Emlékek](#)
- [Helyszínek](#)
- [Osztálytársak](#)
- [Fotógaléria](#)

ANONYMUS (1932. szeptember 21. –)

„Időnként eszembe jut egy-egy kép a gyerekkorból, és nincs, akinek felelevenítsem. Szép nagy családuknak volt, egymásnak adták a kilincset a családtagok, nyitott ajtó várt mindenkit, és egyszer csak egyedül maradtam. A vidéki rokonok mind meghaltak. A gyerekeket is mind a gázba vitték.”

Az emlékező a nevét, családi adatait nem kívánja megnevezni.

Zichy utcai osztálytársak Volt egy Andauer nevű család. Azt szokták mondani, hogy a zsidók nagyon gazdagok. Náluk a mama munkás volt a Goldberger gyárban, ezen kívül mosni járt, hogy eltartsa a gyerekeit. Edit nevű lányuk osztálytársam volt. Andauer Rózsi pedig egyfelől járt. Ők megmaradtak. Rózsi egy vegyipari cégnek volt a vezetője haláláig. Aztán volt egy Kohn Marika nevű lány, a családja az Óbudai gázgyárban lakott, ők kimentek Izraelbe. Azóta nem hallottam róluk. Hirschler Magda szintén Izraelbe ment, se szülei, se senkije nem jött vissza. Érdekes az élet: egy régi budapesti barátnőmmel lett volna találkoznunk, aki egy izraeli barátnője érkezésétől, és a vele való találkozástól tette függővé,

hogy lesz-e ideje velem találkozni. Véletlenül megemlítette, hogy Hirschler Magda az, aki jön. 1947 óta nem hallottam róla semmit, és most sikerült találkoznunk. Baron Katinak, aki Hirschler Magda unokatestvére volt, szintén elpusztították a szüleit. Egyke gyerek volt, aztán elkallódott, és meghalt. Szamek Ani szüleinek a Flórián mozival szemben volt egy nagy divatáru üzletük. Ő gyönyörű szép lány volt. Szívujjában halt meg húsz évesen. Szülei belebetegedtek ebbe. Bátyja, aki fölöttünk járt kettővel vagy hárommal, Szamosi György néven volt ügyvéd, egy pár éve halt meg. Volt egy Polacsek nevű osztálytársam, aztán

[Steiner Bandi](#)

és

[Steiner József, aki Sugár József](#)

néven ma is él Óbudán. Steiner Bandi Ausztráliában él, többszáz éves fából készít szobrokat.

Volt egy Wózner Miki nevű nagyon okos és szép osztálytársam, az osztály esze. Ő csillaghegyi volt, és a csillaghegyieket éppen úgy, mint a vidékieket, deportálták, és ő sem jött vissza. Volt egy Roth Gyuri, úgy tudom, hogy őt is deportálták, aztán volt a Vándor Péter, a Vándor tanító fia, aki eggyel lejjebb járt, és aki most külföldön, Amerikában él. Volt még egy Schleien nevű, aki időnként hazajár Magyarországra Izraelből. Fröhlich Ibolyára emlékszem még, akivel nem tudom, mi történt. Sajnos mire fölmerülnek az emberben a kérdések, nincs, aki válaszoljon rájuk...

Tantárgyak, hittan, tornatanár Neumann úr volt a rabbi Óbudán. Szakállas, aranyos jelenség volt, szerettük. Volt egy tornatanárnő, a fogorvos felesége, aki helyettesített az iskolában. Boér Ancsinéninek hívták, imádtuk. Egyszer két különböző zoknit vett fel, nevettünk rajta, de ő is nevetett velünk, ami csak növelte népszerűségét. Nem volt szép, inkább magas, nyurga alakú, kis kiálló fogakkal. A férje, Boér doktor, aki a Flórián téren volt fogorvos, nem jött vissza. Ancsi néni összetalálkozott egy gyerekkori szerelmével, egy ügyvéddel, aki szintén özvegy lett, összeházasodtak. Boldogan éltek. A [Gyenes] Jolán néni, aki

nem jött vissza, nagyon szigorú volt, kevésbé mosolygott, nem tudott viccelődni.

Zsinagóga

A zsinagógában a nők a karzaton ültek, kendővel takarták be a fejüket. Az óbudai zsinagóga neológ templom volt. A mi családjunk toleráns volt, ha valaki keresztény emberhez ment, elfogadtuk. De ehhez az kell, hogy a másik fél is toleráns legyen.

Megtorpanó emlékek

Időnként eszembe jut egy-egy kép a gyerekkorból, és nincs, akinek felelevenítsem.

Kivándorlás

1946-tól 56-ig folyamatosan vándoroltak ki az emberek. Nem volt könnyű, sokszor lecsukták őket, és újra kellett próbálkozni. A legtöbben talán 49 tavaszán mentek el, és Izraelben földmunkásnak mentek, paraszti munkát végeztek.

Béke a svábok és a zsidók között

A sváb üzletekbe is ugyanúgy jártunk. Abszolút tisztelet és szeretet volt pro és kontra.

Üzletek

[Az üzletek felsorolása közben a mesélő csak rákérdezésre tesz különbséget a zsidó és keresztény tulajdonosok között, emlékezetében egymás mellett raktározódtak el a nevek.G. E.]

A Kolosy téren a következő üzletek sorakoztak: Bilik kalapos, Rosenberg Zsigmond háztartási boltja, ahol a férfi zsidó, az asszony keresztény volt, Weisz Géza kocsmája

A Bécsi úton a Klein rövidáru üzlet,

az

Újlaki mozival

szemben a Hoffmann pékség, a tulajdonosa sváb volt, aztán a Fried órás, aki zsidó volt, és aki talán az egyetlen, aki újra kinyitott a háború után. Rosenberg cukorkabolt

a mozi mellett. A családban a férfit elpusztították, és a feleség a nővérével vitte a boltot az államosításig. (Lásd

[Klein Edit](#)

neve alatt is). Ulmer tejcsarnok, ahol két férjhez nem ment hölgy vitte a boltot az államosításig, és egyben persze ők dolgoztak is benne. Mellettük egy másik, a Weisz kocsmá, ahol a papa elpusztult a munkaszolgálatban. Keresztnevére nem emlékszem. Hochfelder vaskereskedés, Schmiedek Zsigmond

vaskereskedés a mozi házában, ők voltak a tulajdonosok is. Az Unger kocsmá a Galagonya utca sarkán, ahol a feleség szintén keresztény volt. A fiúk évtizedeken át a Szakács és Cukrászszövetség elnöke volt, szakmai könyveket írt Unger Károly néven. A Kolosy téren volt Szeitz

úr

fűszerüzlete, a Bécsi úton Pelz Vilmos

úré, mindketten svábok voltak, igen rendes, tisztességes kereskedők, nagyon jóban

Apátlan nemzedék Nem tudom, hogy volt-e olyan gyerekkori osztálytársam, akinek az apja megmaradt volna. A férfiakat elvitték munkaszolgálatra, onnan tovább koncentrációs táborokba, aztán nem kerültek elő. Ennek a korosztálynak gyakorlatilag nem volt apja. Mi tízen voltunk unokatestvérek, 1930 és 1935 között születettek, és egyedül én maradtam életben. Anyai részről egyetlen egy unokatestvérem maradt, aki idősebb volt kilenc évvel. Egy munkatáborból menekült meg. Szép nagy családuk volt, egymásnak adták a kilincset a családtagok, nyitott ajtó várt mindenkit, éegyszer csak egyedül maradtam. A vidéki rokonok mind meghaltak. A gyerekeket is mind a gázba vitték.

Az én édesapám megszökött a munkaszolgálatból, aztán álnéven bujkált. Édesanyámat a csillagos házból az óbudai téglagyárba vitték. Egy darabig egy Illés nevű nyilassal mentek együtt, aki az egyik Kolosy téri osztálytársamnak volt az édesapja. Anyuka kínálta neki a jegygyűrűjét, meg még valamit, említette, hogy a gyerekek osztálytársak voltak, ismerték egymást, de Illés nem fogadta el a gyűrűt, még elég durva is volt. Úgy tudom, hogy édesanyámtól függetlenül ez az Illés annyit kegyetlenkedett, hogy a végén föl is akasztották. A lányával később találkoztam, jóban voltunk. Soha nem tettem felelőssé egy gyereket az apja cselekedeteiért. Volt még egy osztálytársam a Kolosy téren, akinek az apja élelmiszerbolt tulajdonos volt a Lajos utcában, nála volt először kiírva, hogy zsidót és kutyát nem engedek be. Menzer nevű volt az illető. A lányával ma is jóban vagyok. A Menzer bácsi az élete vége felé a Fő téren egy étteremben volt portás. **Bocsánatkérés?** Miért kértek volna bocsánatot? Áh. Ez volt a meggyőződésük. A svábok viszont nem voltak rosszabbak, mint a magyarok. Sőt. Ez

neveltetés kérdése, meg aztán próbáltak hasznot húzni a zsidó szférából, nagyon sok zsidónak elvették a holmiját. Előfordult, hogy ránéztek egy lakásra, elkérték berendezéssel együtt. Szegény anyám mesélte, hogy amikor a gettóba vitték őket, akkor már a holmijuk töredékének a töredéke maradt csak meg a csillagos ház és a védett ház után. Az utcán körbebámulták a menetet, és megszólaltak: Testvér, adjon egy csomagot! Volt, hogy egy öreg zsidónak a legeslegutolsó batyuját is kitépték a kezéből, és odaadták a bámézkodónak, aki kérte

•
Döbbenetes dolgok ezek, és nem ráutalt emberek voltak. A zsidó lakásokba azonnal beköltöztek. Voltak jobb módú zsidók is, azokra a lakásokra utaztak. Minél nagyobb nyilas volt valaki, annál inkább megkapta az illető lakást. A mi lakásunk megmaradt, aztán mégis elfoglalták, így a szomszéd lakásban egy szobakonyhában laktunk egy ideig, később egy rokonunk által épített házban vettünk egy lakást, és oda költöztünk. A védett házak csak elvben voltak védettek. Onnan is kicibálták a nyilasok az embereket, ki a Duna –partra, és agyonlőtték őket.

A Zichy utca 9. a háború után

Az ostrom után árvaház is működött a Zichy utcai épületben. Hétfévenként mi is vittünk haza gyerekeket. Etettük, itattuk, jól tartottuk őket, apukám ajándékot, pénzt adott nekik.

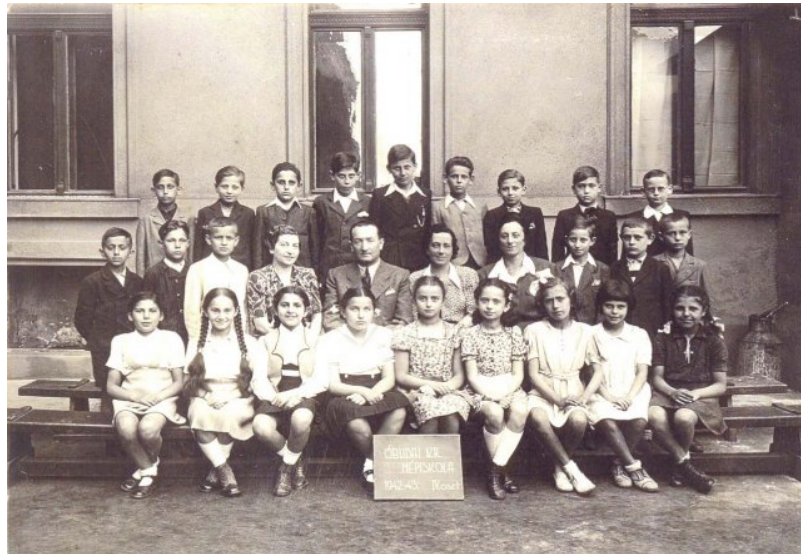
Üzletek/Intézmények:

[Az üzletek felsorolása közben a mesélő csak rákérdezésre tesz különbséget a zsidó és keresztény tulajdonosok között, emlékezetében egymás mellett raktározódtak el a nevek. G. E.]

Kolosy tér – Bilik kalapos, Rosenberg Zsigmond háztartási boltja, ahol a férfi zsidó, az asszony keresztény volt, Weisz Géza kocsmája, Szeitz úr fűszerüzlete

Bécsi út – Klein rövidáru üzlet, Újlaki mozival szemben a Hoffmann pékség, Fried órás, Rosenberg cukorkabolt a mozi mellett, Pelz Vilmos fűszerüzlete Ulmer tejcsarnok, Weisz kocsmá, Hochfelder vaskereskedés, Schmiedek Zsigmond vaskereskedés a mozi házában

Galagonya utca sarkán – Unger kocsmá

1942-43, IV.o. Steiner József Endre osztálya (1939-43)

Létszám: 24

Weisz Béla igazgató hiányzik a képen! Feltehetőleg már munkaszolgálatos ekkor.
A neveket Steiner József Endre azonosította.

Felső sor balról:

Steinitz Gyuri, Goldmann Ottó, Wozner Miklós, xx, Roth György, [Márkus Bandi](#), xx, [Steiner József Endre](#), Schleier Pista

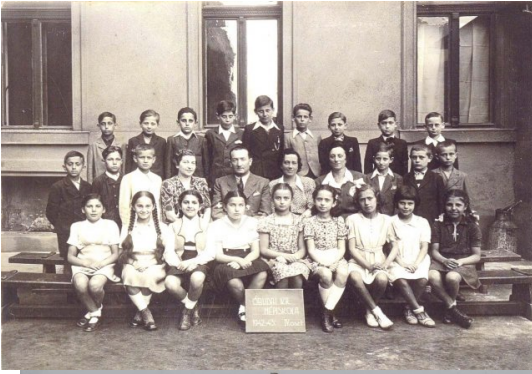
Középső sor:

Glück Oszi?, Polacsek?, [Steiner József](#), Mérey Ibolya, Vándor Andor, Gyenes Jolán, Gyenes Zsófia, xx, xx, xx

Alsó sor balról:

Katona Mária, Hochfelder Mari, Spitzer Ibi, Szamek Ani, Hirschler Magda, Baron Kati, xx, Andauer Edit, Spiel?

75. Bécsi úti zsidó temető A Hozsán utca szépi lakása, 1940-43, ékecske, 1947. június 20. 7. sz., 8